

Developing soft skills and maintaining mental health in the educational environment

Kateryna Hlianenko

Separate structural unit "Dnipro Professional College of Engineering and Pedagogy of the Ukrainian State University of Science and Technology", Kamianske
<https://orcid.org/0000-0002-3008-9291>

Abstract. *The theses consider the importance of soft skills for modern education and student youth in particular, as well as the relationship between the formation of success skills and the support of mental health. The role of pedagogical innovations, interactive technologies and psychological support in creating a harmonious educational environment is shown, which is implemented in the context of global challenges associated with war, digitalization and the transformation of society. A comparative analysis of pedagogical ideas regarding the organization of learning, the use of visualization and teaching methods is carried out. The role of innovative approaches that ensure the integrity of the educational process and its adaptability is emphasized.*

Keywords: *education, soft skills, mental health, digitalization, technologies.*

Формування soft skills і збереження ментального здоров'я в освітньому середовищі

Катерина Глянєнко

Відокремлений структурний підрозділ "Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Українського державного університету науки і технологій", м. Кам'янське
<https://orcid.org/0000-0002-3008-9291>

Анотація. *У тезах розглядається питання значення soft skills для сучасної освіти та студентської молоді зокрема, а також взаємозв'язок формування навичок успішності і підтримка ментального здоров'я. Показано роль педагогічних інновацій, інтерактивних технологій та психологічної підтримки у створенні гармонійного освітнього середовища, що реалізується в умовах глобальних викликів, пов'язаних із війною, цифровізацією та трансформацією суспільства. Здійснено порівняльний аналіз педагогічних ідей щодо організації навчання, застосування наочності й методів навчання. Наголошено на ролі інноваційних підходів, які забезпечують цілісність освітнього процесу та його адаптивність.*

Ключові слова: *освіта, м'які навички, психічне здоров'я, цифровізація, технології.*

Освітній процес сьогодні перебуває під впливом багатьох чинників, що змінюють його зміст, форми і технології. Такі глобальні виклики, як пандемія, цифровізація, війна вимагають нових підходів до організації навчання, формування компетентностей, а також здатності системи освіти швидко адаптуватися до змін. Одним із ключових викликів є необхідність забезпечення безперервності освіти навіть в умовах війни, що вимагає нових організаційних підходів, мобільності та застосування цифрових технологій. Цілісність педагогічного процесу забезпечує взаємодія між викладачем та здобувачами

освіти на основі реалізації таких функцій, як навчання, виховання, розвиток, тому наступною важливою умовою є збереження ментального здоров'я.

Метою доповіді є аналіз сучасних викликів освітнього процесу в Україні, огляд інновацій, які вже впроваджуються, та формулювання рекомендацій щодо їх подальшого розвитку.

Сучасний освітній процес перебуває у стані глибоких змін, зумовлених суспільними, технологічними та політичними трансформаціями. Тому важливим є поєднання традиційних ідей класичної педагогіки з новітніми освітніми стратегіями. Ян Амос Коменський наголошував на принципах природовідповідності, наочності та системності, що залишаються актуальними і сьогодні. Його підхід до універсалізації освіти відображається у сучасних концепціях інклюзії та доступності знань.

Анатолій Фасоля у своїх працях підкреслює значення компетентнісного підходу, інтеграції знань і практичної спрямованості навчання. Він акцентує увагу на формуванні в учнів уміння самостійно здобувати інформацію та критично її осмислювати. Це набуває особливої ваги в умовах інформаційного суспільства.

На нашу думку, сучасні інноваційні методи організації навчання, серед яких провідне місце посідають цифрові освітні ресурси, інтерактивні технології та проєктна діяльність, особистісно орієнтований підхід сприяють формуванню мотивації студентів до навчання, підвищення пізнавальної активності, організації зворотного зв'язку, навчання впродовж життя.

Порівняльний аналіз підходів дозволяє зробити висновок, що сучасна освіта має ґрунтуватися на інтеграції класичних педагогічних принципів і сучасних інновацій. Використання цифрових інструментів, методів активного навчання, міждисциплінарності забезпечує не лише ефективність освітнього процесу, а й його гнучкість та адаптивність.

У сучасних умовах розвитку освіти ключовою компетентністю стає здатність особистості не лише до професійного самовдосконалення, а й до формування soft skills – гнучких навичок, що забезпечують ефективну комунікацію, співпрацю, критичне та креативне мислення, уміння адаптуватися до нових викликів, працювати в команді, бути лідером, планувати роботу – "керувати часом".

Наукові дослідження [1; 6] засвідчують, що формування soft skills у студентів і педагогів є системним процесом, який поєднує педагогічні інновації, інтерактивні технології навчання та розвиток емоційного інтелекту. Водночас важливою умовою якісного формування гнучких навичок є збереження ментального здоров'я усіх учасників освітнього процесу. Високий рівень стресу, інформаційні перевантаження, виклики воєнного часу значною мірою впливають на психологічний стан молоді та педагогів. У цьому контексті soft skills – зокрема навички керувати своїм часом, ресурсами та діяльністю шляхом послідовного та цілеспрямованого застосування ефективних методів та навичок самоорганізації, самопланування, самоконтролю та самомотивації, емоційної стабільності, стресостійкості – стають не лише інструментом професійної реалізації, а й ресурсом для підтримки ментального здоров'я.

У зв'язку з цим, особливої уваги потребує інтеграція практик психогігієни в освітній процес, що передбачає:

- створення сприятливого психологічного клімату в академічних групах;

- використання методів рефлексії;
- поєднання освітніх програм із тренінгами з розвитку soft skills;
- підготовку педагогів до роботи з питаннями ментального здоров'я студентів (програма "Ти як?").

Отже, формування soft skills та підтримка ментального здоров'я є взаємозалежними складовими сучасного освітнього середовища, що сприяють гармонійному розвитку особистості, навчанню, вихованню конкурентоспроможних фахівців.

Список використаних джерел

1. Гляненко К.А. Дидактичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців професійної освіти (охорона праці) / Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип. 197. 2021. С. 76–80.

2. Гляненко К.А. Дидактичні принципи підготовки майбутніх викладачів до застосування інноваційних технологій. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти "Філософія. Педагогіка". Вип. № 2 (5). 2023. С. 32-35.

3. Гляненко К.А. Педагогічні умови формування готовності студентів до інноваційного викладання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 69, том 1, 2023. С. 306–310.

4. Гляненко К.А. Аналіз стану підготовки майбутніх викладачів педагогічних дисциплін щодо застосування інноваційних технологій. *Věda a perspektivy. SÉRIE "Pedagogika"*. Vol. No 8 (39). Praha, České republika, 2024. P. 128–138.

5. Гляненко К.А. Генезис і сутність інноваційного навчання як особливої моделі педагогічної взаємодії. "Вісник науки та освіти (Серія "Філологія", Серія "Педагогіка", Серія "Соціологія", Серія "Культура і мистецтво", Серія "Історія та археологія)": журнал. Київ, 2024. № 5(23) 2024. С. 843–852.

6. Гляненко К. А. Формування SOFT SKILLS у здобувачів вищої освіти під час воєнного стану. II International scientific and practical conference "Modern achievements and prospects of science and education" P. 124-126.

7. Гляненко К. А. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на заняттях зв'язного мовлення / Дидактика Яна Амоса Коменського як універсальне мистецтво надання та здобуття освіти: матеріали Третьої Міжнар. Інтернет-конф., м. Умань, 28 листопада 2014 р. // FOLIA COMENIANA: Вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Муковіз О. П. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. С. 15–17.

8. Коменський Я. А. Велика дидактика. Київ: Радянська школа, 1982. 382 с.

9. Компетентнісний підхід до вивчення української літератури в основній школі : посібник / С. П. Паламар, Г. Л. Бійчук, В. О. Братко, Н. М. Логвіненко, А. М. Фасоля, В. М. Тименко, З. О. Шевченко. Київ : Видавничий дім "Сам", 2017. 112 с.

10. Фасоля А. М. Особистісно зорієнтоване навчання: сутність, основи. технології : курс лекцій для слухачів курсів підвищ. кваліфікації пед. кадрів / А. М. Фасоля, О. В. Гаврилюк ; Ін-т педагогіки АПН України, Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Лаб. особистісно зорієнтованого навчання укр. л-ри. Рівне : Юлат, 2008. 131 с.